

KISKORÚ VESZÉLYEZTETÉSE

A kiskorú veszélyeztetése a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyeztető magatartásokat öleli föl. E magatartási körből bizonyos cselekményeket - súlyosságuk folytán - kiemel és önálló esetként súlyosabban büntet a törvény. A cselekmények jellegétől függően alakul az elkövetői kör is.

A bűncselekmény első alakzata

Kiskorú veszélyeztetését valósítja meg az a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy, aki e feladatából folyó kötelességét súlyosan megszegi és ezzel a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti.

A bűncselekmény elkövetési magatartása

A bűncselekmény elkövetési magatartása a nevelésre, felügyeletre vagy gondozásra vonatkozó kötelezettségek súlyos megszegése.

A nevelés a kiskorú testi, értelmi és erkölcsi fejlődésére irányuló pedagógiai tevékenység. A felügyelet a kiskorú életének, tevékenységének rendszeres figyelemmel kísérése, ellenőrzése. A gondozás a kiskorú szükségleteinek - elsősorban a fizikai, testi szükségleteknek - a kielégítését, feltételeinek biztosítását jelenti.

Így a nevelés körébe tartozik a gyermekekkel való szellemi foglalkozás, tanulás. A felügyelet körébe a gyermekek szabadidejének ellenőrzése, míg a gondozás körébe ruházattal és étellel való ellátásuk.

Ezeket a kötelezettségeket elsősorban a családi jog határozza meg, azonban egyéb jogszabályok mellett (például pedagógusok, óvónők esetén) az erkölcsi, etikai normák és az adott közösség szokásai is irányadóak.

A kötelelességszegés

A kötelelességek megszegése az elkövetési magatartás lényegi eleme. A törvény azonban ennek fokát is meghatározza, amikor súlyos kötelelességszegésről szól. Így ha a szülő nem mindennap fürdeti meg kisgyermekét vagy nem ad neki néhány napon keresztül ebédre meleg ételt, vét ugyan az optimálisan elvárható szülői magatartási normákkal szemben, de csak kisebb mértékben. Súlyos kötelelességszegést általában az valósít meg, aki még a nevelés, felügyelet vagy gondozás társadalmi közgondolkodás szerinti minimumát sem teljesíti. Így, aki gyermekét hosszabb időn keresztül étlen-szomjan tartja, aki betegség esetén nem viszi időben orvoshoz, vagy napokra felnőtt felügyelete nélkül hagyja, vagy italozó életmódja mellékhatásaként rendszeresen pszichés nyomásnak, rettegésnek teszi ki.

A kötelelességszegés ilyen szintjét egyszeri magatartással is előidézhetheti az elkövető, ha például bántalmazza gyermekét, vagy huzamosabb időn keresztül nem viszi iskolába (néhány alkalom még nem bűncselekmény).

A bűncselekmény elkövetője

A bűncselekmény elkövetője csak a kiskorú nevelésére, gondozására vagy felügyeletére köteles személy lehet. E körbe elsődlegesen a kiskorú szülei, a velük azonos jogokat gyakorló örökbefogadók illetve gyámok tartoznak, de ezen túl azon személyek is, akik - például foglalkozásuknál fogva - kötelesek e szabályok és kötelezettségek betartására. Így a tanár, az orvos vagy a sportegyesületben edzőként dolgozó személy is. Nincs jelentősége, hogy az adott személy állandóan vagy ideiglenes jelleggel került ebbe a pozícióba, mint ahogy annak sem, hogy e körben kifejezett megbízás alapján tevékenykedik-e. Így aki az áruházban síró kisgyermeket pártfogásába veszi, ugyanúgy köteles e normákat a gyermekkel való érintkezése során betartani, mintha a szülei bízták volna rá.

A bűncselekmény befejezetté válása

A bűncselekmény akkor válik befejezetté, ha a kötelességszegő magatartás eredményeként, azzal okozati összefüggésben a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődése veszélybe kerül. Ez minden esetben függ a kiskorú életkorától, valamint az elkövetés körülményeitől és a kiskorú erkölcsi, értelmi fejlettségétől.

A bűncselekmény befejezettségéhez nem szükséges az értelmi, erkölcsi vagy testi fejlődés tényleges sérelme, elég, ha ennek veszélye fennáll.

A bűncselekmény második alakzata

Szintén kiskorú veszélyeztetését követi el a nagykorú személy, ha kiskorút bűncselekmény elkövetésére vagy züllött életmód folytatására rábír, vagy rábírnival törekszik. E magatartásért azonban csak akkor felel, ha tevékenysége ennél súlyosabban fenyegetett bűncselekményt nem valósít meg.

A bűncselekmény alanya azonban csak 18. életévét betöltött személy lehet. E tekintetben nem feltétel, hogy a személy a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles legyen.

A bűncselekmény elkövetési magatartása

Az elkövetési magatartás a bűncselekmény elkövetésére vagy züllött életmód folytatására történő rábírással illetve rábírnival törekvéssel valósul meg.

A rábírás lényege, hogy az elkövető a kiskorút szándékosan bűncselekmény elkövetésére vagy züllött életmód folytatására ösztönzi. Ennek eredményeként alakul ki a kiskorúban a szándék, s kísérli meg adott bűncselekmény elkövetését vagy züllött életmód folytatását.

A rábírnival törekvés egy eredménytelen felbujtói magatartást foglal magában. Az elkövető ugyan megpróbálta rábeszélni a kiskorút bűncselekmény elkövetésére vagy züllött életmód folytatására, ez azonban hatástalan maradt.

A magatartások formái

A rábírás vagy a rábírní törekvés számtalan formában megvalósulhat, ilyen lehet például, ha az elkövető a kiskorúnak többször mesél arról, milyen jó üzlet az autófeltörés és az így szerzett tárgyak értékesítéséből mi mindent vehetne magának.

A magatartások megítélésénél figyelembe kell venni a kiskorú értelmi, erkölcsi fejlettségét, szellemi képességeit, hiszen bizonyos magatartások ezek függvényében bírhatnak szándékkiváltó hatással. Egy erőteljesebben befolyásolható, gyengébb szellemi képességekkel rendelkező fiatal esetén egy kisebb pszichés ráhatás is elegendő lehet.

A bűncselekmény és a züllött életmód fogalma

A bűncselekmény fogalma alatt minden, a Btk. különböző részeiben magatartást értünk, függetlenül attól, hogy a kiskorú ezért egyébként felelősségre vonható-e vagy sem - például gyermekkorú vagy a szükséges magánindítvány hiánya miatt. Így ha "csak" szabálysértés elkövetésére beszélik rá a kiskorút, a tényállás nem valósul meg.

A züllött életmód folytatása a társadalom által elvetett, erkölcsileg súlyosan elítélendő életvitelt jelent. Ilyen ha a kiskorú ennek hatására prostituálttá válik, rendszeresen kábítószerrel fogyaszt vagy csavarog.

Abban az esetben, ha a kiskorú életmódja a rábíró személy hatására negatív irányban változik ugyan, de az előző szintet nem éri el (például leromlik a tanulmányi eredménye), vagy ha ez a kifogásolható magatartás csak eseti jelleggel fordul elő (például néhányszor berúg), a felnőtt akkor sem büntetendő.

A bűncselekmény befejezetté válása

A bűncselekmény akkor válik befejezetté, ha az elkövető a tényállásban meghatározott magatartásokat tanúsítja. Nincs jelentősége ezek sikerességének, hisz az eredménytelen felhívás is büntetendő.

Rábírás esetén az elkövető felhívásának eredményeként a kiskorú megkísérli vagy befejezi a felhívásban foglalt bűncselekmény elkövetését.

Abban az esetben, ha ez utóbbi bűncselekmény törvényi büntetési tétele súlyosabb, mint a kiskorú veszélyeztetéséé, akkor csak azért fogják felelősségre vonni. Azonos vagy enyhébb büntetési tételű cselekmények esetén azonban kiskorú veszélyeztetését is megállapítja halmazatban a bíróság.

A kiskorú személy életkorának jelentősége

A minősítés körében jelentősége van annak is, hogy hány éves a kiskorú. Ha a befolyásolt személy a bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévét még nem töltötte be, büntethetőségi akadály fennállta folytán nem felelhet cselekményéért. Ez esetben - minthogy a felnőtt a gyermekkorút rábeszélése eredményeként, mint eszközt használta fel az adott bűncselekmény elkövetésére - közvetett tettesként vonják felelősségre. Ha a felhívott személy a cselekmény elkövetésekor a 14.

életévét már betöltött, de 18. életévét még nem haladta meg, fiatalkorúként vonható felelősségre.

A bűncselekmény harmadik alakzata

A kiskorú veszélyeztetése akkor is megállapítható, ha nagykorú kiskorúval kényszermunkát végeztet.

Így például ha a kiskorút ellenszolgáltatás nélkül saját akaratával ellentétes tevékenység folytatására kényszeríti, vagy ha olyan körülményeket teremt, ahol a gyermekek egészsége, biztonsága vagy erkölcsi fejlődése egyben veszélybe is kerül